

RAPPORT

Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI)
enligt Svensk standard SS 199000:2014

NATURVÄRDESINVENTERING INFÖR DETALJPLANER KRING KRAFTLEDNINGSTRÅKET, NACKA KOMMUN

Pro Natura

Maj 2020

Rapport samt föreliggande arbete följer svensk
standard
SS 19000:2014 – Naturvärdesinventering
avseende biologisk mångfald (NVI)

Inventering, text och foto:

Pro Natura

Träringen 66b

416 79 Göteborg

Telefon: 0728-544411

e-post: ola.hammarstrom@pro-natura.net

Pro Natura:

Kontaktperson och ansvarig handläggare: Ola Hammarström

Inventering: Ola Hammarström, Fredrik Larsson och Tomas Fasth

Beställare:

Nacka Kommun

Kontaktperson: Viveca Jansson

Framsida:

Kötticka (ö), vy över kraftledningsgata (n)

1. Sammanfattning	4
2. Uppdraget.....	5
2.1 Bakgrund.....	5
2.2 Syftet med NVI:n	5
2.3 Omfattning.....	5
3. Metodik.....	6
4. Allmänt om naturförhållandena	9
4.1. Geografi och bebyggelse	9
4.2. Naturförhållandena.....	10
4.4. Uppgifter om naturförhållandena från befintligt underlag	12
5. Beskrivningar av naturvärdesobjekt	13
6. Sammanfattning av naturvärdena i området.....	27
7. Litteratur och källor	28
7.1. Skriftliga källor.....	28
7.2. Kartor	29
7.3. Databaser och internet.....	29

Bilaga 1: Karta över inventeringsområdet

Bilaga 2: Karta över naturvärdesobjekten och deras naturvärdesklass

Bilaga 3: Karta över förekommande naturtyper

1. Sammanfattning

I samband med tre nya detaljplaner i anslutning till en större kraftledningsgata i Orminge, har Nacka kommun beställt en naturvärdesinventering av Pro Natura.

Merparten av inventeringen utfördes under november 2018, men då planområdet senare i processen utökats har en mindre komplettering utförd under maj 2020. Arbetet följer i sin helhet Svensk standard 199000:2014 Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Detaljeringsgraden på inventeringen har varit *medel*. Inventering har skett med tilläggen *Naturvärdesklass 4*.

Sammanlagt inventerades cirka 7,7 ha fördelat på tre delområden. Totalt har åtta naturvärdesobjekt avgränsats; två objekt med påtagligt naturvärde och sex objekt med visst naturvärde.

Värden för biologisk mångfald som påträffats under inventeringen är främst knutna till tallskog med äldre träd. Områdets tallvärden är beroende av omgivande landskap och bidrar till en fungerande spridningsbiologi för många arter. Även om skogslandskapet i området är starkt fragmenterat, är förekomsten av gamla träd sannolikt mycket viktig för att upprätthålla en kontinuerlig ekologisk funktion i livsmiljöer för många marginaliserade arter som är beroende av dessa ovanliga värdeelement.

Tre rödlistade arter noterades; kötticka *Leptoporus mollis* (NT), vedskivlav *Hertelidea botryosa* och reliktböck *Nothorina muricata* (NT). De två förstnämnda arterna är knutna till förekomst av äldre död ved och reliktböck till gamla, exponerade individer av tall.

2. Uppdraget

2.1 Bakgrund

I samband med markförläggning av befintliga kraftledningar planerar Nacka kommun att göra tre nya detaljplaner i anslutning till den nuvarande kraftledningsstråket. Projektets övergripande syfte är att bidra med bebyggelse utmed Ormingeringen och Skarpövägen, som en önskvärd utveckling i strävan mot ett utvidgat men samtidigt mer sammanhållet Orminge. Detaljplanerna Volten, Pylonen och Amperen föreslås möjliggöra tre väl integrerade bostadsområden som är lätta att nå med buss, bil, cykel och till fots. Projektets mål är att skapa byggrätter för cirka 250 bostäder och cirka 160 förskoleplatser fördelade mellan dessa tre detaljplaneområden. Föreliggande inventering ska fungera som underlag till att beakta värden för biologisk mångfald i detaljplaneprocessen.

Merparten av uppdraget utfördes under hösten/vintern 2018/19, men då planområdet senare i processen utökats har en mindre komplettering utfört under våren 2020.

2.2 Syftet med NVI:n

Genomförd NVI syftar till att kartlägga och naturvärdesbedöma förekommande naturvärden inom det område som redovisas på karta i bilaga 1.

2.3 Omfattning

Inventeringen följer den nationella standarden för naturvärdesinventering SS 199000:2014, med tillägget "naturvärdesklass 4". Detta innebär att också naturvärdesobjekt motsvarande naturvärdesklass 4 (se nedan) har inkluderats.

Inventeringen har genomförts med detaljeringsgraden som i ovan nämnda standard benämns "Fältnivå medel". Detta innebär att naturvärdesobjekt med en yta om 0,1 ha eller mer ska kunna identifieras samt linjeformade objekt med en längd om minst 50 meter samt en bredd om minst 0,5 meter ska identifieras.

Det ska framhållas att detta, enligt standarden för naturvärdesinventering (NVI), är en sammanställning och bedömning av värden utifrån aspekten biologisk mångfald. Någon bedömning av områdets eventuella geologiska, geomorfologiska eller hydrologiska värden har ej gjorts.

I detta arbete ingår heller ingen bedömning av den kulturhistoriska miljön. Inte heller innehåller detta arbete någon bedömning av områdets sociala värden eller värden för friluftslivet.

Slutligen innehåller arbetet heller inga bedömningar av konsekvenser för biologisk mångfald vid en eventuell exploatering av något slag.

Fältarbetet genomfördes under november månad 2018, med en mindre komplettering under maj 2020.

3. Metodik

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt standarden för naturvärdesinventeringar (NVI) SS 199000:2014. För detaljer i denna så hänvisas till standarddokumenten Svensk Standard SS 199000:2014 och Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.

Grunden i denna standard är att på ett transparent, upprepbart och väldefinierat sätt genomföra *naturvärdesbedömningar* vad gäller biologisk mångfald. Syftet med en naturvärdesinventering är att identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och naturvärdesbedöma dessa. Ett områdes naturvärde redovisas genom att det tilldelas en naturvärdesklass. Naturvärdesinventeringar kan genomföras med olika ambitionsnivåer beroende på syftet med inventeringen. Detta gäller huruvida fältarbete ska genomföras eller ej, vilken detaljeringsgrad inventeringen ska ha (vilken som är minsta obligatoriska karteringsenhet) och om inventeringen ska ha några tillägg (t.ex. identifiering av objekt med generellt biotopskydd, inventering av särskilda arter, identifiering och avgränsning av områden som har naturvärdesklass 4). I denna inventering ingår tillägget naturvärdesklass 4.

En viktig princip i arbetet med naturvärdesinventering enligt standarden är att naturvärdesbedömningen ska utgå från två olika bedömningsgrunder – *bedömningsgrund art* och *bedömningsgrund biotop*. Den första avser i vilken grad arter och arters förekomst bidrar till naturvärdet. Den andra är en bedömning av hur biotopen bidrar till den biologiska mångfalden. De båda bedömningsgrunderna är naturligtvis beroende av varandra så att högre värde från biotopsynpunkt normalt leder till att området också har värden i form av artförekomster.

Ett viktigt begrepp vid användningen av arter som bedömningsgrund är begreppet *naturvårdsart*. Enligt standarden för naturvärdesinventeringar (NVI) så är naturvårdsart en art som indikerar att ett område har naturvärde eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Detta är i linje med ArtDatabankens definition av begreppet (ArtDatabanken 2013). Enligt ArtDatabanken är naturvårdsarter ett samlingsbegrepp för skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter. I standarden hanteras dock nyckelarter separat och ingår

därmed inte i begreppet naturvårdsart. Signalarter markeras i listorna över naturvårdsarter med "S" och typiska arter med "T". Rödlistade arter markeras med artens rödlistningskategori, "NT", "VU", "EN", "CR" och "DD".

I denna inventering har främst arter som användes i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering (Skogsstyrelsen 2014) använts som signalerarter vilka bedöms indikera förhöjda naturvärden i skogsmiljöer. Ytterligare en signalart har använts, blekkantad strecklav *Xylographa rubescens*. Denna art är sällsynt och knuten till gammal död ved av hög kvalitet. Arten är inte bedömd i rödlistningssammanhang, men har nämnts som en kandidat till kommande rödlista (Göran Thor, expertkommittén för lavar, muntlig kommentar).

Viktiga faktorer vid bedömning av ett områdes biotopkvalitet är

- Naturlighet
- Processer och störningsregimer
- Strukturer
- Element
- Kontinuitet
- Naturgivna förutsättningar
- Förekomst av nyckelarter
- Läge, storlek och form

Strukturer och element är av särskild betydelse vid bedömningen eftersom de är företeelser som kan uppfattas i fält. De används därför i många fall för att indirekt bedöma förekomst av andra biotopkvaliteter, som t.ex. naturlighet, processer och störningsregimer, kontinuitet, naturgivna förutsättningar och vissa nyckelarter.

Biotopens värde beror också på hur sällsynt och hotad den är.

I standarden finns också angivet hur olika *naturtyper* ska benämnas. En naturtyp är en sammanfattande benämning på en grupp biotoper med gemensamma kännetecken. I naturvärdesinventeringen grupperas biotoperna i följande naturtyper: Infrastruktur och bebyggd mark, täkt och upplag, park och trädgård, åkermark, äng och betesmark, igenväxningsmark, skog och träd, myr, fjäll, berg och sten, sandmiljö, grund marin mjukbotten, grund marin hårdbotten, djup marin mjukbotten, djup marin hårdbotten, biogent rev och bubbelrev, antropogen marin miljö, grund sjö, djup sjö, småvatten, vattendrag, antropogen limnisk miljö, havsstrand samt limnisk strand. Begreppet naturtyp används ibland, både i vanligt tal och i biologiska sammanhang, med något annorlunda betydelse. Ett exempel är Natura 2000 som använder naturtyp i en annan betydelse.

Ett viktigt resultat av en naturvärdesinventering är att *naturvärdesobjekt* identifieras, avgränsas, bedöms och beskrivs. Ett naturvärdesobjekt i en naturvärdesinventering är ett avgränsat geografiskt område med naturvärde, som utgörs av en dominerande naturtyp och som kan bedömas till en och samma naturvärdesklass. I standarden ska ett naturvärdesobjekt vara ett sammanhängande geografiskt område.

De naturvärdesklasser som används i naturvärdesinventeringen är:

- Naturvärdesklass 1 - högsta naturvärde
- Naturvärdesklass 2 - högt naturvärde
- Naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde
- Naturvärdesklass 4 – visst naturvärde

Enligt uppdragsbeskrivningen ska naturvärdesinventeringen i inventeringsområdena kring kraftledningsstråket utföras som fältinventering med detaljeringsgrad medel. Detta innebär att minsta objekt som ska identifieras är en yta av 0,1 ha eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer. De områden som redovisas i denna inventering är de som uppnått naturvärdesklass 4 eller högre.

Det område som inventerats framgår av bilaga 1 medan avgränsning av naturvärdesobjekt och naturvärdesklassning redovisas på karta i bilaga 2.

Följande moment har utförts i NVI:n:

Förarbete

1. Sammanställning av tidigare dokumentation om naturen i inventeringsområdet.
2. Potentiella naturvärdesobjekt har avgränsats.
3. Fältkartor för arbetet där potentiella naturvärdesobjekt är markerade har tagits fram. Fältkartorna har innehållit en bakgrund med ortofoto – och har varit i skalan 1:3 500.

Fältarbete

Inventering har genomförts i hela det område som redovisas i bilaga 1. I detta område har enbart naturvärdesobjekt som tillhör naturtyperna Skog och träd urskilts. Namnskicket för att benämna olika biotoper följer där så är möjligt Sydsvenska lövskogar (Löfgren & Andersson 2000), Handbok för inventering av nyckelbiotoper (Skogsstyrelsen 2014) samt KNAS (Jönsson 2009).

Rapportering

Rapporteringen följer standarden och för detaljer hänvisas till standarddokumenten. Om inga kommentarer anger annat så är redovisade naturvårdsarter noterade under denna naturvärdesinventering.

4. Allmänt om naturförhållandena

4.1. Geografi och bebyggelse

Inventeringsområdet ligger i Orminge som är beläget i den del av Nacka som ligger på Värmdön. Denna del tillhör Uppland. Orminge bebyggdes på 1970-talet. På den tiden var Nacka stad stolt över att sakna ett kommuncentrum och bestod sedan kommunsammanslagningen i början av 1970-talet av flera mindre tätorter belägna på Sicklaön, Älta, Saltsjöbaden, Tattby och Björknäs. Senare tillkom även Fisksätra och så Orminge.

Det inventeringsområde som granskats i denna inventering är ca 7,7 ha stort och består av tre delområden som ligger norr och väster om Orminge centrum. Områdena ligger alla i anslutning till en större kraftledningsgata och karaktäriseras av närhet till bebyggelse och infrastruktur. Längst i väster gränsar ett av delområdena mot ett större skogsområde, Skarpnäs som är ett blivande naturreservat.

Figur 1. Inventeringsområdet karaktäriseras av närhet till infrastruktur och bebyggelse, här vy från delområde 1.

4.2. Naturförhållandena

Ormingelandet är en del av Värmdön som är en av landets största öar men tillhör Nacka kommun. Skurusundet som skiljer Ormingelandet från Sicklaön och de centrala delarna av Nacka utgör också skiljelinjen mellan Uppland och Sörmland. Orminge ligger alltså i Uppland men som helhet är dock Ormingenaturen Sörmländsk och typisk innerskärgård med trånga vikar där land dominerar. Kännetecknande för fastmarken är höga bergknallar ofta med markerade förkastningsbranter mot omgivande dalgångar, sjöar och fjärdar. Det sörmländska sprickdalslandskapet utmärker sig i Ormingelandet med ostliga-västliga större dalstråk medan mindre sprickor ofta orienterar sig från nordväst mot sydost. De högst belägna delarna av Ormingelandet ligger på ca 70 m.ö.h.

Naturgeografisk region är Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken. Berggrunden utgörs främst av gnejser av hög ålder. Urberget har här genomgått stora förändringar genom veckning. Ovanligare och yngre inslag i berggrunden förekommer ibland. Gångbergarten diabas uppträder i en spricka i urberget som sträcker sig från Gustavsvik vid Baggensfjärden genom Orminge till branter mot Lilla Värtan i höjd med Sveriges holme. Den mörka bergarten ses i vägsärningar genom Orminge och Krokhöjden. Den starkt brutna terrängen erbjuder snabba skiftningar med kala höjder varifrån jordtäcket spolats bort då landet reste sig efter att inlandsisen smält och vågor svallade jordtäcket till sluttningar och dalbottnar. Himlaberget öster om Boo kyrka uppvisar forna strandvallar med rundslipade block på 50-60 m höjd över havet. Dessa uppstod då Littorinahavet svallade mot Himlabergets topp, vilket motsvarar äldre stenåldern.

I sluttningen nedanför de kala topparna dominerar en barrblandskog på mark där de finaste partiklarna i jordtäcket saknas. På finjorden i dalbottnar breder ädellövträd ut sig vid sidan av den odlade marken. I vissa fall har våtmarker utbildats i botten där torv överlagrar den oorganiska jorden. Ormingelandet är påfallande kuperat och rikt på sjöar jämfört med övriga delar av Nacka. Sprickdalsjöar med klart och näringsfattigt vatten är typiskt. Andra sjöar är resultatet av fördämningar som skett under senare sekler. Myrsjön är en sådan ung sjö. Odlingsmarkerna är få och små och koncentrerade till havsvikar där lera avsatts och blivit uppodlad då jordbrukstekniken gjort framsteg. Varvig lera som visar på årstidsväxlingarna i smältvattenflödet från inlandsisen finns i den odlade dalgången öster om Myrsjön. Ängsmark som ännu är i hävd finns på ett par platser i Orminge, belägna i dalbottnar.

Skogen är talldominerad där de högst belägna delarna intas av gles hållmarksskog. Tallskogarna är som regel påtagligt gamla med mycket lång kontinuitet. Naturskogskaraktären förstärks av bergbranter där inslaget av grova torrträd möter besökaren. Skogsbruket har egentligen aldrig nått naturen i Orminge varför tallar som är 300–400 år inte är ovanliga. Belägenheten på en ö bidrar säkert till att områdets natur kunnat bevaras så väl. Broförbindelse för tyngre trafik kom till först för 100 år sedan. Graninslaget blir ibland dominerande där jordtäcket är tjockare, gärna i nordsluttningar, men bildar sällan större bestånd. Lövskog av naturskogskaraktär finns längs branter där ek och lind dominerar. Värdefulla områden finns på flera håll i Skarpnäs. I djupare dalgångar har lövskogen tydligare kulturpåverkan där den nyttjats för bete och grova träd bildar ett glesare trädskikt. Björk finns ofta i sådana övergivna betespåverkade bestånd. Dominerande kan björken bli på torvmark som dikats och hydrologin ändrats, exempelvis mellan Myrsjön och Orminge centrum. Floran uppvisar i Orminge exempel på nordliga arter, bl.a. hönsbär.

Figur 2. Fragmenterade förekomster av äldre tallar är relativt vanligt förekommande i området, här invid bebyggelse i delområde 3.

Orminge har påfallande mycket oexploaterad natur. Flera kommunala naturreservat har avsatts på senare år och fler står i väntan på att bli säkerställda för framtiden. Ett av de största orörda skogsområdena är Velamsund som sedan flera decennier är naturreservat. Skarpnäs norr om Orminge och Rensättra öster om Myrsjön är planerade naturreservat. Dessa ingår i en av de gröna kilar som omger Storstockholm. Den stora båtfarleden mot Stockholm passerar strax intill Ormingelandets norra del varför säkert många svenskers första möte med naturen i området skett från däck på finlandsfärjan.

4.4. Uppgifter om naturförhållandena från befintligt underlag

Ingen del av det aktuella inventeringsområdet är beläget inom områden som klassats som riksintresse. Inom aktuellt inventeringsområde saknas särskilda områdesbestämmelser för Natura-2000, naturreservat, biotopskyddsområde eller liknande. Ingen del av det aktuella inventeringsområdet har omfattats av de tematiska inventeringar som utförts på nationell nivå, såsom våtmarksinventeringen, ängs och betesmarksinventeringen, nyckelbiotopsinventeringen, sumpskogsinventeringen eller inventering av skyddsvärda träd. Uppgifter om området saknas i Grönstrukturprogram för Nacka kommun (2011) och dess underlagsrapport (Ekologigruppen 2009). Inom inventeringsområdet finns ett antal fynd rapporterade från Artportalen. De fynd av naturvårdsarter som förekommit redogörs för i de enskilda beskrivningarna av naturvärdesobjekt. Fynd av signalarterna storrams och strutbräken förekommer inom inventeringsområdet. Dessa arter växer vanligtvis i mullrika skogslundar och bäckraviner. Då miljöer där dessa arter skulle kunna förekomma inte har noterats i inventeringsområdet är fynduppgifterna förmodligen felplacerade eller felbestämda och har därför inte beaktats vid naturvärdesbedömningen.

5. Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Åtta naturvärdesobjekt av naturtyperna Skog och träd har identifierats i inventeringsområdets tre delområden. Två av dessa bedömdes ha påtagligt naturvärde och sex visst naturvärde.

Figur 3. Karta över inventeringsområdet och avgränsade naturvärdesobjekt samt deras naturvärdesklass.

DELOMRÅDE 1**Naturvärdesobjekt 1**

Objekt-ID Kraftledningsstråket 1	Naturvärdesklass 4
Inventeringsdatum 2018-11-06	Inventerare Ola Hammarström, Fredrik Larsson & Tomas Fasth, Pro Natura
Biotoper Tallskog	Areal 0,52 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper Uppfyller ej kriterier

Översiktlig beskrivning

Området utgörs av en korridor med tallskog på en mindre höjdrygg mellan Skarpövägen och ett område med flerbostadshus. Skogen domineras av medelålders tall med inslag av ung björk och asp. Enstaka äldre tallar förekommer. På en äldre tall noterades gnagspår från den rödlistade skalbaggen reliktböck *Nothorina muricata* (NT). Fältskiktet domineras av blåbär och ljung. I västra delen av området finns ett mindre parti med insektsangripen sälg. På Artportalen anges fynd av signalarten myskböck *Aromia moschata* i områdets västra del.

Figur 4. Yngre tallar vid Skarpövägen.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa obetydligt biotopvärde då endast enstaka biotopkvaliteter i form av äldre tallar förekommer. Då merparten av skogsträden är unga indikeras låg kontinuitet i området.

Bedömningsgrund artvärde

Visst artvärde genom förekomst en rödlistad art.

Naturvårdsarter:

- Reliktböck, *Nothorhina muricata* (NT)
- Myskböck, *Aromia moschata* (S) (Artportalen)

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är framförallt knutna till de enstaka äldre tallarna och förekomst av rödlistad art. Tallskog med äldre träd bedöms vara av särskild vikt för biologisk mångfald på landskapsnivå.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett visst naturvärde motsvarande klass 4.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Skydd saknas.

DELOMRÅDE 2**Naturvärdesobjekt 2**

Objekt-ID Kraftledningsstråket 2	Naturvärdesklass 3
Inventeringsdatum 2018-11-06	Inventerare Ola Hammarström, Fredrik Larsson & Tomas Fasth, Pro Natura
Biotoper Hällmarksskog	Areal 0,20 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper Västlig taiga, 9010, restaureringsmark

Översiktlig beskrivning

Naturvärdesobjektet består av en mindre del av ett skogsparti mellan den större kraftledningsgatan i norr och vägarna Ormingeringen och Valövägen. Området utgörs av olikåldrig hällmarkstallskog med inslag av gran och björk samt ett flertal gamla träd. Fältskiktet är risdominerat med blåbär på friska partier och ljung och moss/lavtäckan på och kring hällarna. Kanten mot kraftledningsgatan är påverkad av röjning/gallring. Död tallved finns i form av en högstubbe, flera äldre stubbar och flera lågor. Lågorna är av gamla senvuxna träd som förefaller ha legat som lågor under en lång tid och utgör ett mycket kvalitativt substrat för kryptogamer. Lavfloran på lågorna är relativt artrik med bl.a. de ovanliga arterna vedskivlav *Hertelidia botryosa* (NT) och blekkantad strecklav *Xylographa rubescens*.

Eftersom kunskapen om denna sistnämnda art varit begränsad är den inte behandlad i rödlistningssammanhang. Dock är arten sällsynt och förefaller vara knuten till gamla tallågor av hög kvalitet varför den är en tänkbar kandidat till kommande rödlista (Göran Thor, expertkommittéen för lavar, muntlig kommentar 2018).

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett påtagligt biotopvärde genom välutvecklad hällmarkstallskog med äldre träd och flera lågor av mycket hög kvalitet.

Bedömningsgrund artvärde

Visst artvärde genom förekomst av ett fåtal naturvårdsarter.

Figur 5. Hällmarkstallskog med torraka.

Naturvårdsarter:

- Vedskivlav, *Hertelidea botryosa* (NT)
- Blekkantad strecklav, *Xylographa rubescens* (egen signalart)
- Blåmossa, *Leucobryum glaucum* (S)

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är knutna till tallskog med äldre senvuxna träd och död ved av hög kvalitet. Tallskog med äldre träd bedöms vara av särskild vikt för biologisk mångfald på landskapsnivå. Även om flera kvaliteter som är viktiga för biologisk mångfald förekommer i området är det arealmässigt alltför litet och isolerat för att nå högt naturvärde.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett påtagligt naturvärde motsvarande klass 3.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Skydd saknas.

DELOMRÅDE 3**Naturvärdesobjekt 3**

Objekt-ID Kraftledningsstråket 3	Naturvärdesklass 4
Inventeringsdatum 2018-11-06	Inventerare Ola Hammarström, Fredrik Larsson & Tomas Fasth, Pro Natura
Biotoper Tallskog	Areal 0,56 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper Uppfyller ej kriterier

Översiktlig beskrivning

Området utgörs av en liten korridorformad brant som i norr avgränsas av villabebyggelse och i söder av en GC-väg. Branten är bevuxen av spontant etablerad tallskog med inslag av ek, gran, asp, björk och enstaka sälgar. Flera tallar börjar uppnå en relativt hög ålder, framförallt i västra delen av området. I branten förekommer rikligt av mindre stenhällar, block och klippsprång. I anslutning till steniga partier växer tjärblomster och gråfibbla, i övrigt är fältskiktet risdominerat med blåbär och ljung. Trädgårdsrymlingen häckoxbär är spridd i området. Död ved finns genom enstaka torrträd av tall. Flera av asparna längs GC-vägen är angripna av större träfjäril *Cossus cossus*, vars larver lever av lövträdsved.

Figur 6. Del av den steniga branten med äldre tall.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett visst biotopvärde genom vuxen tallskog med äldre träd samt den variationsrika branten med värdeelement såsom stenhällar, block och klippsprång.

Bedömningsgrund artvärde

Obetydligt artvärde.

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är framförallt knutna till tallskog med äldre träd. Tallskog med äldre träd bedöms vara av särskild vikt för biologisk mångfald på landskapsnivå.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett visst naturvärde motsvarande klass 4.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Skydd saknas.

Naturvärdesobjekt 4

Objekt-ID Kraftledningsstråket 4	Naturvärdesklass 4
Inventeringsdatum 2018-11-06	Inventerare Ola Hammarström, Fredrik Larsson & Tomas Fasth, Pro Natura
Biotoper Tallskog	Areal 0,86 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper Uppfyller ej kriterier

Översiktlig beskrivning

Naturvärdesobjektet är beläget mellan vägen Ormingeringen och den större kraftledningsgatan som går i sydost-nordvästlig riktning. Området utgörs av spontant uppvuxen tallskog med inslag av gran, asp och björk. Vissa av tallarna börjar bli något äldre. På några ställen är jordtäcket tunt och mindre stenhällar går i dagen. Centralt i området finns en svacka med ett litet fuktdråg. I fältskiktet växer blåbär och ljung. Död ved förekommer sparsamt genom några tallågor.

Figur 7. Fuktdråg invid GC-väg.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett visst biotopvärde genom vuxen tallskog med inslag av äldre träd.

Bedömningsgrund artvärde

Obetydligt artvärde.

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är framförallt knutna till tallskog med äldre träd. Tallskog med äldre träd bedöms vara av särskild vikt för biologisk mångfald på landskapsnivå.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett visst naturvärde motsvarande klass 4.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Skydd saknas.

Naturvärdesobjekt 5

Objekt-ID Kraftledningsstråket 5	Naturvärdesklass 4
Inventeringsdatum 2018-11-06	Inventerare Ola Hammarström, Fredrik Larsson & Tomas Fasth, Pro Natura
Biotoper Tallskog	Areal 0,39 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper Uppfyller ej kriterier

Översiktlig beskrivning

Området utgörs av ett mindre parti med spontant uppkommen tallskog på torr mark med tunt jordtäckte. Trädsiktet utgörs nästan enbart av tall med undantag från några solexponerade, äldre sälgar i sydöstra delen av naturvärdesobjektet. Ett mindre antal tallar börjar bli något äldre. Fältsiktet är risdominerat och glest. Enstaka tallågor förekommer. Området genomkorsas av en mindre ledningsgata.

Figur 8. Tallskogen har begränsad storlek och är påverkad från alla håll av vägar och ledningsgator.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett visst biotopvärde genom vuxen tallskog med inslag av äldre träd, samt förekomst av äldre sälg.

Bedömningsgrund artvärde

Obetydligt artvärde.

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är framförallt knutna till tallskog med äldre träd. Tallskog med äldre träd bedöms vara av särskild vikt för biologisk mångfald på landskapsnivå.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett visst naturvärde motsvarande klass 4.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Skydd saknas.

Naturvärdesobjekt 6

Objekt-ID Kraftledningsstråket 6	Naturvärdesklass 4
Inventeringsdatum 2018-11-06	Inventerare Ola Hammarström, Fredrik Larsson & Tomas Fasth, Pro Natura
Biotoper Barrträd	Areal 0,17 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper -

Översiktlig beskrivning

Området utgörs av ett mycket litet tallbevuxet parti inklämt mellan den större kraftledningsgatan och villatomter. Området är mer eller mindre taget i anspråk av angränsande tomter. Närmast tomterna är det röjt och mycket av den naturliga vegetationen saknas. Från andra hållet är området påverkat av rönjningar i/vid ledningsgatan. Tallarna är välvuxna, med välutvecklade kronor och har en hög ålder. På en stubbe från ett avverkat träd kunde årsringarna räknas till 175 år.

Figur 9. Äldre tallar invid tomtmark.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett visst biotopvärde genom förekomst av äldre tallar.

Bedömningsgrund artvärde

Obetydligt artvärde.

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området utgörs av de äldre tallarna. Förekomst av äldre tall bedöms vara av särskild vikt för biologisk mångfald på landskapsnivå.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett visst naturvärde motsvarande klass 4.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

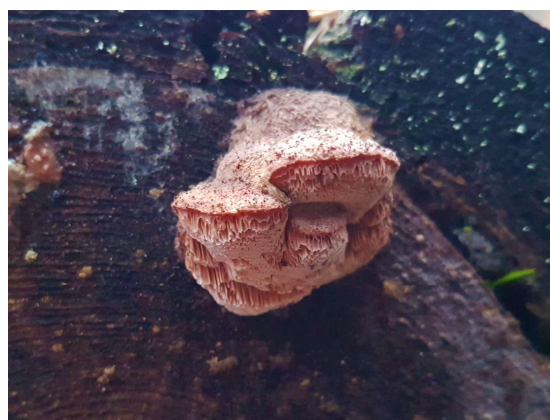
Skydd saknas.

Naturvärdesobjekt 7

Objekt-ID Kraftledningsstråket 7	Naturvärdesklass 3
Inventeringsdatum 2018-11-06	Inventerare Ola Hammarström, Fredrik Larsson & Tomas Fasth, Pro Natura
Biotoper Tallskog	Areal 0,42 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper Västlig taiga, 9010, restaureringsmark

Översiktlig beskrivning

Området utgörs av smal korridor av flerskiktad tallskog på näringsfattig mark med partier där berg går i dagen. Området möter i norr ett större sammanhängande skogsområde av liknande typ. Många av tallarna är gamla och det finns inslag av gran, ek, asp och björk. I södra delen är lövinslaget större. Området kantas av villatomter på västsidan och en större kraftledningsgata på östsidan. I anslutning till kraftledningsgatan har flera äldre tallar fällts och ligger kvar som död ved. På en sådan låga noterades den rödlistade svampen kötticka *Leptoporus mollis* (NT). Fynd av kötticka på tallved är mycket sällsynt och det är möjligt att tallevande kötticka är en egen, ännu obeskriven art. Värdeelement genom död ved finns spritt i området. Naturvärdesobjektet sträcker sig utanför inventeringsområdet och fortsätter i nordväst in i ett större skogsområde.

Figur 10. Kötticka på nedsågad tall.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett påtagligt biotopvärde genom äldre, flerskiktad tallskog med död ved.

Bedömningsgrund artvärde

Visst artvärde genom förekomst av rödlistad art.

Naturvårdsarter:

- Kötticka, *Leptoporus mollis* (NT)
- Grynig blåslav, *Hypogymnia farinacea* (T)

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är framförallt knutna till flerskiktad tallskog med äldre träd och död ved. Förekomst av äldre tall bedöms vara av särskild vikt för biologisk mångfald på landskapsnivå. Naturvärdesobjektet är relativt litet och fortsätter utanför inventeringsområdet.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett påtagligt naturvärde motsvarande klass 3.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Skydd saknas.

Naturvärdesobjekt 8

Objekt-ID Kraftledningsstråket 8	Naturvärdesklass 4
Inventeringsdatum 2020-05-04	Inventerare Ola Hammarström
Biotoper Sekundär lövskog, frisk-torra typer	Areal 0,15 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper Uppfyller ej kriterier

Översiktlig beskrivning

Området utgörs av ett mindre skogsparti som angränsar till kraftledningsgatan. Trädskiktet domineras av ung men uppvuxen björk och asp med inslag av sälg, gran samt en något äldre tall. I buskskiktet växer hägg, rönn, hassel och ung lönn. Marken är torr-frisk och fältskiktet domineras av skogsgräs och örter med bl.a. piprör, skogsviol, ängsfryle, vitsippa, och vispstarr. Vissa inslag av död ved förekommer genom en björkhögstubbe och en tallåga i kanten mot kraftledningsgatan. Inom området har det dumpats kompostrester och trädgårdsrymlingar som gullregn förekommer.

Figur 11. Skogsmark med varierade trädslag i kanten mot kraftledningsgatan.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett visst biotopvärde genom naturligt etablerad skogsmark med varierade trädslag och mindre inslag av död ved.

Bedömningsgrund artvärde

Obetydligt artvärde.

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är framförallt knutna till naturligt etablerad skogsmark med varierade trädslag och mindre inslag av död ved.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett visst naturvärde motsvarande klass 4.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Skydd saknas.

6. Sammanfattning av naturvärdena i området

Sju naturvärdesobjekt har avgränsats, två med påtagligt naturvärde och fem med visst naturvärde. Naturvärdena är framförallt knutna till vuxen tallskog med inslag av äldre träd.

De rödlistade arterna reliktblöck *Nothorina muricata* (NT), kötticka *Leptoporus mollis* (NT) och vedskivlav *Hertelidea botryosa* (NT) noterades under inventeringen. Alla dessa arterna var associerade till gammal tall.

Ur ett större geografiskt perspektiv är områdets tallvärden beroende av omgivande landskap och bidrar till en fungerande spridningsbiologi för många arter. Även om skogslandskapet i området är starkt fragmenterat, är förekomsten av gamla träd sannolikt mycket viktig för att upprätthålla en kontinuerlig ekologisk funktion i livsmiljöer för många marginaliserade arter som är beroende av dessa ovanliga värdeelement. Sett i ännu större skala så har Stockholmsregionen en särställning vad gäller miljöer med gammal tall. I och med urbaniseringen i regionen har många områden inte varit aktuella för rationellt skogsbruk vilket gjort att det finns långt mycket mer värdefulla tallmiljöer kvar här jämfört med mer glesbefolkade liknande områden i Sverige.

Inga skyddade arter har observerats. Det är tänkbart att området nyttjas i någon mån av de skyddade arterna spillkråka och gröngöling, men inga boträd noterades under inventeringen.

Eftersom inventeringen utfördes i november månad har förutsättningarna för att inventera vissa artgrupper varit begränsad, t.ex. kärlväxter och insekter. Det ska också nämnas att 2018, p.g.a. den extrema sommartorkan, varit ett relativt dåligt svampår.

7. Litteratur och källor

7.1. Skriftliga källor

ArtDatabanken 2013: Naturvårdsarter. – ArtDatabanken rapporterar 14, SLU.

ArtDatabanken 2015: Rödlistade arter i Sverige 2015. – ArtDatabanken, SLU.

Ekologigruppen 2009: Biologisk mångfald i Nacka, Underlagsrapport till grönstrukturplan för Nacka kommun. Projektnr. 5577.

Höjer, O. & Hultengren, S. 2004: Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Naturvårdsverket. Rapport 5411.

Jönsson, C. 2009: Ny metod för kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden (KNAS). – Metria Geoanalys. 2009.

Löfgren, R. & Andersson, L. 2000: Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Kriterier för naturvärdering, skydd och skötsel. – Naturvårdsverket. Rapport 5081.

Nacka kommun 2011. Grönstrukturprogram.

Nitare, J. (ed.) 2010: Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. – 4:e rev uppl. Skogsstyrelsen.

Påhlsson, L. 1998: Vegetationstyper i Norden. – TemaNord 1998:510.

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. – Svensk Standard SS 199000:2014.

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Komplement till SS 199000. – Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.

Skogsstyrelsen 2014: Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

7.2. Kartor

Ortofoto (2017), erhållet av Nacka kommun via WMS-länk.

7.3. Databaser och internet

Artportalen – Rapportsystem för växter, djur och svampar:

<https://artportalen.se/>

Länsstyrelsernas geodatakatalog:

<https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/>

Naturtvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur

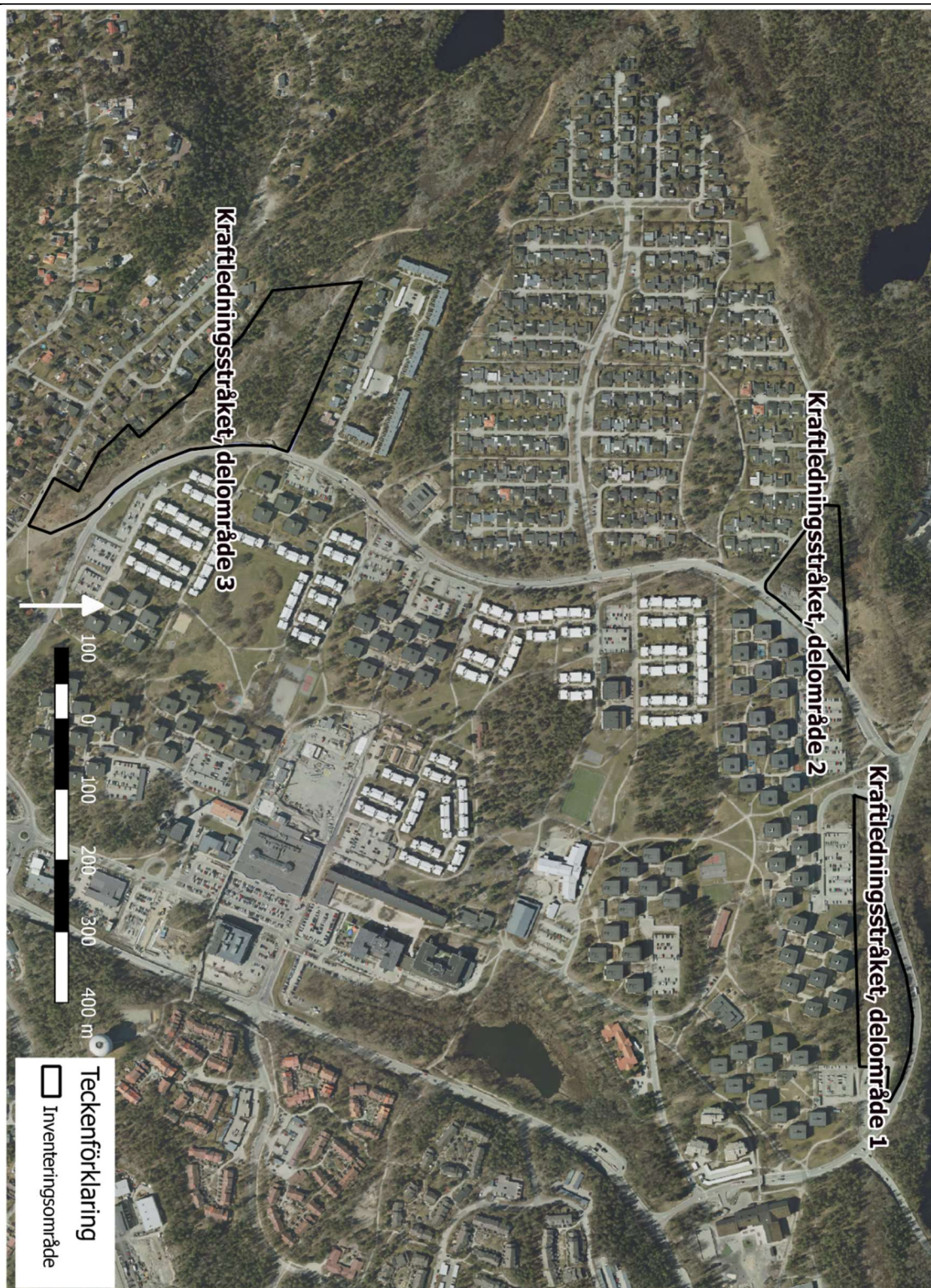
<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Skogsstyrelsens kartdatabas:

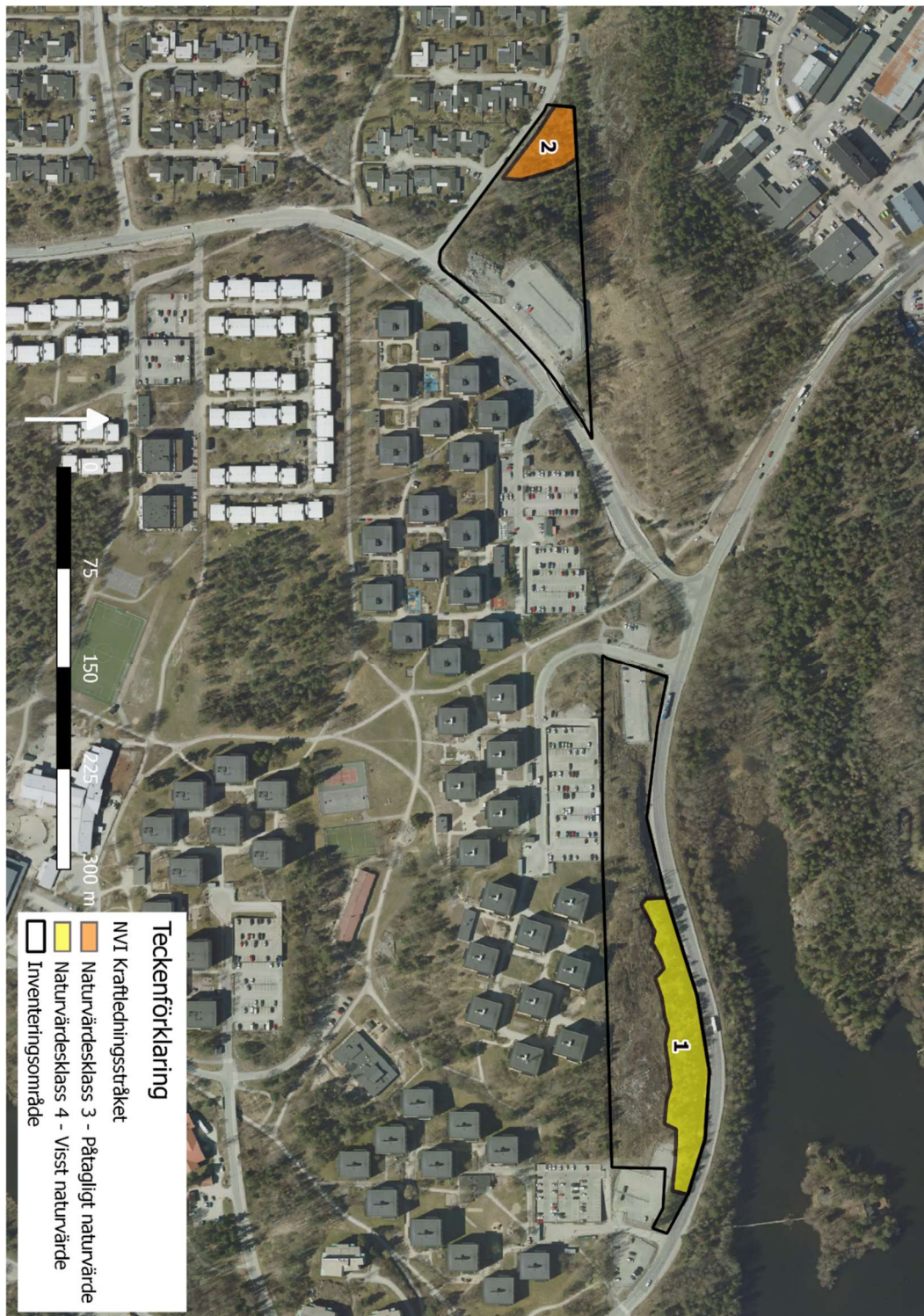
<https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/>

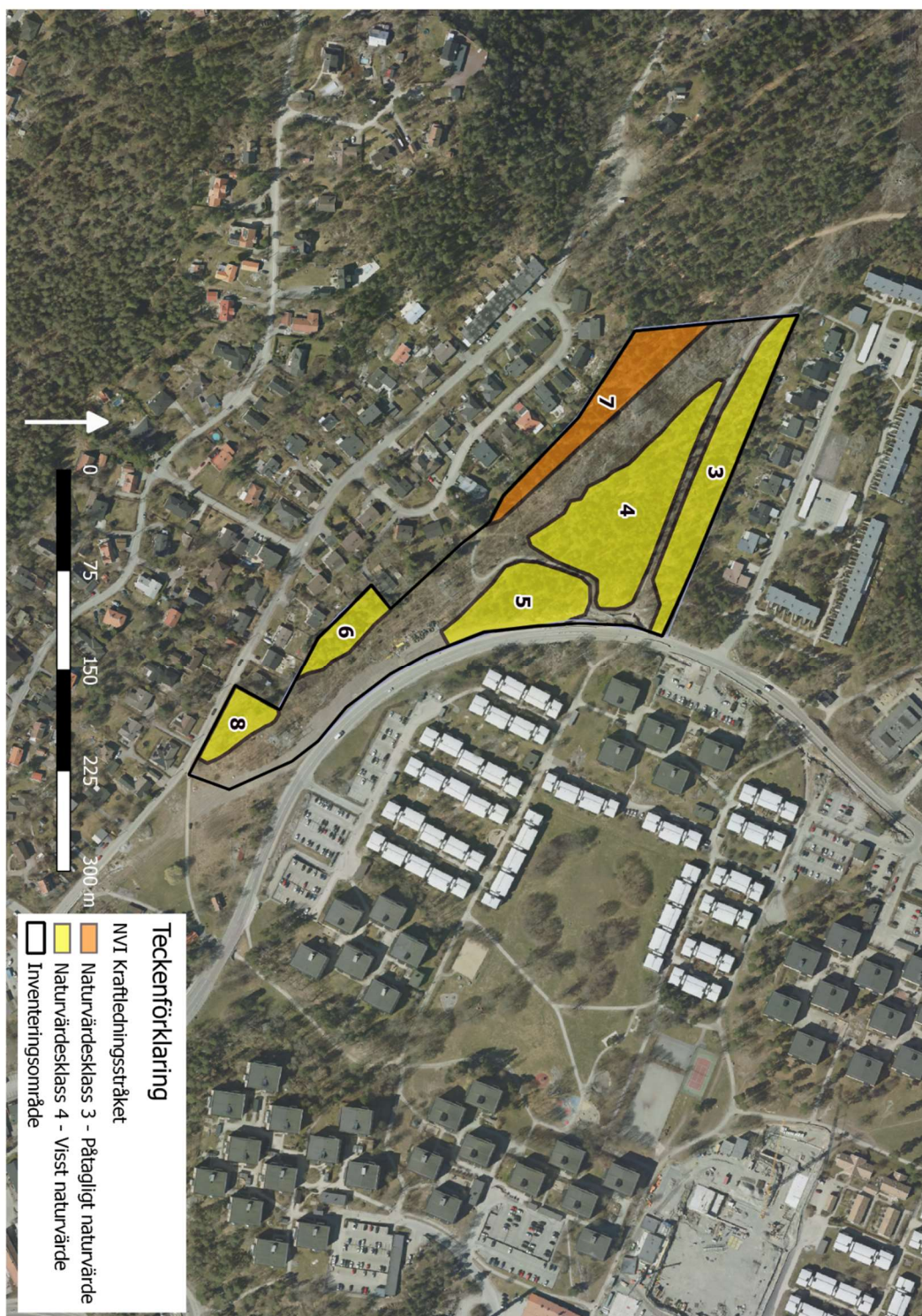
Utförare Pro Natura Träringen 66b 416 79 Göteborg Handläggare Pro Natura Ola Hammarström	Dokumentnamn Naturvärdesinventering inför detaljplaner kring kraftledningsstråket, Nacka kommun	Sidnummer (antal sidor) 27 (29)
		Datum 2019-01-21
		Version 1:4

Bilaga 1. Karta över inventeringsområdet

Bilaga 2. Karta över naturvärdesobjekten och deras naturvärdesklass

Bilaga 3. Karta över förekommande naturtyper

